

P. Mondrian. //

Het Neo-Plasticisme (De Nieuwe Beelding) /
en zijn (hare) realisering in de muziek. //

Aanvulling tot het artikel „De Brui- /
teurs Futuristes Italiens en „het” nieuwe /
in de muziek. De Stijl, jrg. 4, No. 8 en 9. //

Zoals de naam reeds aanduidt zal de Neo-Plasti- /
sche muziek geheel buiten de muziek van tot op heden /
staan. Evenzeer als de Neo-Plastische schilderkunst /
geheel buiten de schilderkunst (Vormplastiek) van /
tot op heden staat. Voor kunstenaars, die met hun /
uitdrukking in Vormplastiek te vreden zijn en voor /
leeken die een kunstuiting gevonden hebben ⟨- ,⟩ /
is het Neo-Plasticisme dan ook niet : waar het een /
is kan het ander niet zijn. Zij kunnen ⟨- [xxx]⟩ niet /
dan zich ergeren aan Neo-Plastische denkbeel- /
den of Neo-Plastische kunst, want een opvatting /
zoo maar veranderen is onlogisch en onmogelijk. //

Kan het Neo-Plasticisme echter voor een zich /
vormende kunstenaar of ⟨+ zoekende⟩ leek iets zijn, ⟨+ dan is⟩ het ⟨- is⟩ voor /
hen, die Vormplastiek ontgroeid zijn. Laat dèzen /
alleen het Neo-Plastisch kunstwerk zien of hooren, /
laat dèzen alleen lezen al wat er over geschreven /
is en wordt. //

⟨Staat → Heeft⟩ de Neo-Plastische schilderkunst slechts /
eenige jaren van positief bestaan, reeds nu is er /
een groep die haar als „hun” kunstuiting erken⟨d → t⟩. /
Dat ook voor de Neo-Plastische muziek die tijd /
zal komen is reeds te ⟨+ voor⟩zeggen zelfs eer zij ⟨- [xxx]⟩ /
gerealiseerd is. Deze realisering is slechts een ///

kwestie van tijd en geld.

Omdat de Neo-Plastische muziek buiten de /
muziek van tot op heden zal staan zou men haar /
den naam van „muziek” willen onthouden. Even- /
als men de Neo-Plastiek de naam van „plastiek” /
⟨- [xxx]⟩ niet toe wil kennen. Het een is echter e- /
ven onlogisch ⟨- , daar⟩ als het ander, als we plas- /
tiek niet begrenzen tot enkel „vormplastiek” /
⟨+ (zie gen. art.)⟩ en muziek niet beperken tot èen systeem. ⟨+ ¹⟩ zie achteraan⟩ /
Het verschil -- en daardoor juist staat de Neo- /
Plastische kunst buiten de kunst van tot op heden -- /
is slechts ⟨in verdieping van hetzelfde gelegen → gelegen in verdieping van hetzelfde⟩ : /
alle plastiek ontspringt aan eenzelfde bron. //

Vele eeuwen zijn noodig geweest om de Vorm- /
plastiek te doen rijpen tot Neo-Plastiek. /
Slechts door elkander bestrijdende uitersten werd /
dit bereikt. De kunstuitingen toonen dit. Reeds in /
de Oudheid stond de fluit de lier weldra tegen /
(Bacchus-Apollo). In ⟨+ muziek staat in⟩ onzen tijd de jazz- /
band het concert tegenover. Uit het een en het /
ander zal de Neo-Plastische muziek als van zelf /
voortkomen. //

De ontwikkeling van het individu zet zich voort /
tot „compleet” worden. Als „volledig mensch” is /
het individu in het individu opgeheven. Het /
kan universeel gaan zien ⟨+ en hooren⟩. De verkregen bewust- /
heid zal daarbij steeds „het bepaalde” eischen. /
Zoo ontstaat de behoefte naar beelding van /
het universele in bepaaldheid. ///

Door de meest verdiepte esthetische beelding /
(plastiek) te zijn kan het Neo-Plasticisme de uit- /
drukking voor physiek-geest-in-harmonie, dus /
voor den komenden volledigen mensch, zijn. //
⟨- En⟩ Omdat zelfs in dezen het fysieke ⟨- [xxx]⟩ /
⟨+ tracht te overwinnen⟩ ⟨- [xxx][xxx][xxx][xxx][xxx] is alleen /
een abstracte kunst zijn tegenwicht. Vorm- /
plastiek daarentegen is voor het domineerend- /
individu : voor den onvolledigen mensch. Of /
deze „collectief” ⟨+ (kerk, communisme, enz.)⟩ optreedt of als enkeling, /
het is om het even : hij komt niet tot harmonie. /
Hij klampt zich vast aan vormplastiek, om- /
dat ⟨- [xxx]⟩ daarin het fysieke (materieele) /
domineert, dus geen uitdrukking (van harmonie /
-- in -- bepaaldheid → in bepaaldheid van harmonie) maar van tragiek is. //

De overgang van Vormplastiek tot Neo-Plastiek /
was ⟨gelijdelijk → geleidelijk⟩ ⟨- [xxx]⟩ maar de grens scherp. /
Daarom is de strijd hevig. ⟨[xxx] → Vanaf, dat⟩ het ver- /
schil in graad van verdieping zoo gering is, dat /
het resultaat slechts meerdere „verfijning” in- /
houdt tot ⟨+ aan⟩ de uiterste graad van verdieping /
van het individueele toe, vindt het nieuwere /
nog ingang of wordt het begeert. Want het /
individueele herkent zich. Maar als het /
nieuwere „het” nieuw geworden is (dus „het /
andere” van het oude) staat het een het ander /
(tegendeelig) tegen. Het individueele herkent /
zich niet meer; het is in de beelding op- /
geheven. ///

Het schoone ⟨ondanks alles → evenwel⟩ is, dat ondanks /
 zich zelf; alles toch groeit tot het nieuwe, ⟨- [xxx]⟩ /
 dat is tot harmonie, tot eenheid. //

We kunnen de Neo-Plastische muziek de /
 „Abstract-Reële” muziek noemen, zooals de Neo- /
 Plastische schilderkunst de „Abstract-Reële” schil- /
 derkunst genoemd is. Beter nog kunnen we beiden /
 enkel „Reële kunst” heeten, ofschoon dit thans nog /
 verwarring geeft door de bestaande opvatting van „ /
 reël”. Want de oude kunst was slechts schijnbaar /
 reël, zij gaf de realiteit (het „ik” en het „niet-ik”) /
 niet zooals die is : zij gaf een illusie of een deel er- /
 van. Zij beeldde de realiteit niet in zijn geheel, niet /
zuiver. Door Vormplastiek te zijn, in muziek /
 zoowel als in schilderkunst, beeldde zij zoowel de /
schijn van het meest uiterlijke als die van het meest /
innerlijke. De kunstenaar beeldde steeds zich-zelf... /
niet zijn diepste zelf echter trad in beelding. /
 ⟨Bleef, [xxx] → Doordat de⟩, oude ⟨- , [xxx]⟩ kunst een illusie, min /
 of meer een „phantasie”, ⟨- [xxx]⟩ niet inderdaad /
 „reël”, ⟨[xxx][xxx][xxx] → voor⟩ het ⟨- in⟩ volledige /
leven ⟨[xxx] → is⟩, staat zij buiten dit leven. Zoodra /
 het volledige leven mogelijk wordt, heeft zij /
 dus geen reden van bestaan meer. //

Iedereen weet, dat het volledig⟨- e⟩ menselijke /
 leven niet domineerend fysiek is, al heeft het /
 er alle schijn van. Ook dat het evenmin ⟨- is⟩ /
 domineerend geestelijk is, maar dat het de een- /
heid van het een en het ander inhoudt. Niet ie- ///

dereen onderscheidt echter dat deze eenheid /
 door de (betrekkelijke) gelijkwaardigheid van phy- /
 siek-geest moet tot stand komen. „Modernen” zeg- /
 gen slechts eenheid te kennen en krijten alle /
 onderscheiding voor dualisme en voor ouderwetsch /
 uit. Oppervlakkigheid, verkeerde angst ⟨– voor⟩ door /
 niet begrijpen van het oude doet hen echter de /
ware eenheid door tegendeelge tweeheid niet /
 zien. Schijneenheid is hun leven, hun kunst. //

De mensch⟨– en⟩ van dezen tijd ⟨zijn → is⟩, over het al- /
 gemeen, slechts ondanks hem zelf, de natuur ont- /
 groeid. Het ⟨+ uiterlijke⟩ leven is geëvolueerd, de levensom- /
 standigheden zijn veranderd. Maar innerlijk /
 is hij (domineerend) natuurlijk gebleven. Zoo is /
 hij niet gelukkig in den staat van het moderne /
 leven en kan hij dit leven ook niet „schoon” ma- /
 ken. Hij beschouwt dit leven als „abstract”, in /
 den ⟨[xxx]→ zin⟩ van onnatuurlijk, en verfoeit ⟨– het⟩ dus /
 ook alle abstracte kunst. Een tegenwicht, /
 zijn schoonheid, zoekt hij in het natuurlijke : /
 alleen een min of meer natuurlijke kunst kan /
 hem bevredigen. Hij ziet niet, dat uit het een /
 en het ander ⟨– werkelijk abstra⟩ een nieuw ⟨– [xxx]⟩ /
 leven ⟨– [xxx]⟩ nog moet ontstaan en reeds ko- /
 mende is, een abstract-reëel leven. Daarom /
 ziet hij niet de voorspiegeling daarvan in /
 abstract-reële kunst. //

⟨Het → Voor den⟩ domineerend fysiek⟨+ en⟩ ⟨+ mensch⟩ is de beleving van /
 gelijkwaardigheid, fysiek-geest natuurlijk on- /
 mogelijk. ⟨Het → Hij⟩ komt zelfs niet toe aan het zuiver /
 begrip ervan. ⟨Het → Hij⟩ beleeft alles „fysiek”; ⟨– Zoo⟩ /
 ⟨– het⟩ ⟨+ zoo hij⟩ verfijnd is, op een dieper plan. Zijn kunst /
is ook “fysieke beleving”, dierlijk dus (zie ge- /
 noemd artikel). Het hangt ⟨+ dan⟩ slechts van de mate van /
 verfijning of verdieping af in hoever de fysieke /
 beleving ⟨– [xxx][xxx]⟩ gesluis⟨t → d⟩, „vergeestelijkt”, /
 gezocht of aanvaard⟨– t⟩ wordt. ⟨– [xxx][xxx][xxx]⟩ ///

De fysieke beleving wordt min of meer in kunst /
verdiept door de intuïtieve kracht der kunst : /
beeldend treedt <zij → deze verdieping> op door de wijze van <[xxx] → ver- /
werking> van het beeldingsmiddel. <- [xxx][xxx][xxx]> /
<- [xxx][xxx]> De<- ze> verwerking van het beeldingsmid /
del <[xxx] → uit> zich in elk <epoche → tijdperk> <[xxx] → als> een „sy- /
steem” dat de tijdgeest vormt. Elke verdie- /
ping van het menselijk zijn bouwt een /
nieuw systeem op : resultaat van al de /
voorgaande. Het oude systeem moedwillig /
vasthouden als het uitgediend heeft is misdadig. ///

Het wordt gedaan, bewust of onbewust, door /
 de massa die achterblijft als de nieuwe tijd- /
 geest zich reeds in een groep heeft uitgesproken. /
 Het is gedaan te goeder trouw, door akademies, /
 kunstenaars, critici en leeken. Tegen moedwillig- /
 heid is te vechten : tegen die goede trouw moet /
 de tijd en het voorbeeld van enkelen het doen. Na /
 de „macht” (vooral materiele) van de massa is /
 het juist die goede trouw, welke zou doen stil- /
 staan indien dat mogelijk was. De kunstenaar, /
 gegroeid uit het verleden, zoekt volgens zijn intui- /
 tie . . . zoover die gaat. „De criticus” toetst alles /
 aan het verleden, steunt op de kunst die gemaakt /
 is. De leek <meestal steunt → steunt meestal> op het verleden, /
 op kritiek en kunstenaar en staat bovendien /
 te veel buiten de kunst om te kunnen onderscheiden. /
 <- Op een klein aantal na> De massa begeert <[xxx] → nog steeds> /
 <+ een> kunstsysteem, dat de natuur of het natuurlijke /
 op een voor hem begrijpelijke en voelbare wijze /
 min of meer „natuurlijk” weergeeft. Hoe /
 meer intens <+ voor haar> de weergave, <- [xxx][xxx]> <[xxxx] → des te> groo- /
 ter <- zijn> emotie, hoe meer „kunst” <- [xxx][xxx]> /
 <- <+ [xxxx]> voor haar. //
 We kunnen zeggen, dat het leven begint met het /
 natuurlijke, fysieke. Aanvankelijk, als /
 kind, is <[xxx] → men> bijna geheel natuur, fysiek. /
 Dan ontstaat het „individu” : onevenwichtig- /
 heid van natuur-geest. Slechts zeer lang- /
 zaam hervindt <+ zich> zijn diepste zelf <- zich> en groeit /
 het tot „volledig<- e> mensch”, <- [xxx]> eenheid van /
 fysiek-geest. Zoo is het dan aanvankelijk /
 het natuurlijke systeem, dat het meeste /
 ontroert. Is het leven meer abstract /
 geworden, dan wordt een meer abstract systeem /
 noodzaak. De zelfheid moet zich terug vinden, /
 hoe dan ook. Zóo sterk is echter het natuurlij- /
 ke in den mensch, dat <+ door de meerderheid> telkens en telkens tot het <- [xxx]> ///

natuurlijke systeem terug gekomen wordt, zelfs ook /
 door kunstenaars, die een meer abstract systeem /
 hebben helpen opbouwen. Dit terug vallen, is, in lijn /
 van evolutie gezien, een zwakheid, op zijn minst. /
 In hoever het terugvallen van den kunstenaar /
 aan hem, in hoever aan het publiek te wijten is, /
 zal moeilijk te beslissen zijn. <- [xxx][xx][xxx] /
 <+ Dat) de materiele levenszijde van invloed daarop is <+ ,) /
 al is het maar indirect, ligt voor den hand. /
 En toch, als we nagaan hoe de zintuigen aan- /
 vankelijk „naar buiten gekeerd” zijn, om zoo te zeg- /
 gen, hoe zij <[xxx] → eerst door in) voortdurend <- in) contact met het /
 natuurlijke te zijn zich ook „naar binnen” gaan /
 richten --- hoeveel cultuur daartoe nodig /
 is, dan zien we <- toch) duidelijk, dat het natuur- /
 lijk systeem <- [xxx][xxx][xxx][xxx] eigen- /
 lijk een primitief systeem is dat zich /
 aldoor verwijde<- rt) <+ ren moet) van het natuurlijke. Dat /
 zooveel op abstract terrein werkende menschen er /
 toch aan vasthouden is door <+ uit?) <[xxx][xxx] → onvolledige) /
 ontwikkeling te verklaren. //
 Het vasthouden aan, het bouwen op de natuur- /
 lijke verschijning uit zich niet alleen als „natura- /
 lisme : het zet zich voort in abstracte vorm. /
 In de oudheid waren, de proportiewetten afgeleid /
 van 't menselijk lichaam; de aesthetische canons, /
 (maat en getal), waren op het natuurlijke gegrond. /
 Het verstand legde den geest aan banden : schijn- /
 baar werd de wet der kunst, inderdaad de na- /
 tuurwet gevolgd. Ook in dezen tijd <- [xx]) zoekt het /
 intellect schijnbaar het natuurlijke ter zijde te /
 dringen, inderdaad is het <- intellect) nog geheel onder /
de overheersching van het natuurlijke. Intui- /
tieve mathematiek wordt door wetenschappe- /
lijke mathematiek vervangen. Dit laatste be- /
 rust op „verschijnselen” op „waarnemingen”. <- Al /
 wordt) Zoo <blijft → legt) men <- , op andere wijze) in maat /
 en getal het <- [xxx]) optisch <+ of op andere wijze) waarneembare slechts /
 vast. Doet men het door een exact, een verdiept, /
 een „mathematisch” beeldingsmiddel, zoo is het /
 <- [xx]) de kracht hiervan, <- die) wat de beelding eenigs- /
 zins van de overheersching van het natuurlijke /
 bevrijdt en niet de „wet” (die in de composi- /
 tie optreedt). Het „systeem” blijft natuur- /
lijk, <[xxx] → want in een “systeem” moeten) èn beeldingsmiddel èn composi- /
 tie aan eèn wet <- [xxx]) beantwoorden ! //
 Zoo wordt dan, in kunst, door het systeem de graad /
 van aesthetische verdieping bepaald. En in het /

stelsel zijn ook weder graden van verdieping : /
een kunststelsel <- in> evolueert in zich zelf. /
Bij eenzelfde levensgesteldheid wijzigt het zich : /
het verandert eerst als een ander leven mogelijk /
wordt. Het wijzigt zich gedurende het domi- /
neerend-fysiek, het verandert als gelijkwaar- /
digheid van fysiek-geest mogelijk wordt. ///

<- Tot op heden wijzigde> //
Tot aan het Neo-Plasticisme „wijzigde” het /
systeem zich slechts. <- <+ Want het> <Het beeldingsmiddel → De beelding> /
was en bleef <[xx] → die der> natuurlijke verschijning. <- [xxx]> /
Zelfs de moderneren, tot Puristen en Cubisten toe, /
gingen niet verder dan tot een zekere zuive- /
ring van natuurlijke vorm en kleur; zij ble- /
ven, <- het [xx] natuurlijke beelden> al was het in /
abstracte vorm, <- Zoo> het natuurlijke beel- /
den en daarmee de fysieke beleving, min /
of meer. //
 Komt dit in de schilderkunst ten duidelijkste uit, /
 van de muziek en de andere kunsten is hetzelfde- /
 de te zeggen. Het systeem blijft sluiering van /
het natuurlijke, (al houdt, deze sluiering ook /
 zuivering, verdieping in) het natuurlijke /
blijft domineeren, tot vorm in het beeldings- /
middel en de compositie daarvan is opge- /
heven. //
 Dat het systeem van zulk een gewicht is komt /
 eerst duidelijk uit als, b.v. in muziek, een kunstwerk /
 door een niet-kunstenaar uitgevoerd wordt. Dan ont- /
 breekt de betoovering van het talent, dat elk sy- /
 steem tot kunst moet maken, en „het systeem” /
 ontsluit zich. //
 Het systeem toont zich ook wanneer gedanst /
 wordt (à la Is. Duncan of Lystikoff etc.) /
 op concertmuziek. Het natuurlijke van het /
 oude muzieksysteem treedt dan visueel beel- /
 dend op. (Deze <+ visueel plastische> veruiterlijking van „muziek” /
 is als een laatste op- of uitleven der oude mu- /
 ziek te beschouwen en is wel de tegenstelling /
 van de moderne dansmuziek der dancings etc., /
 waarin juist „het nieuwe” zich gaat manifesteren.) /
 Hoe dan ook <- , èn muziek èn schilderkunst> : /
 het natuurlijke systeem is domineerend -- in- /
 dividueel. <- De kunstenaar heeft> Het hangt geheel /
 van den kunstenaar af. <Hij → Deze> heeft een te groote /
 vrijheid in het min of meer verdiepen van het na- /
 tuurlijke van kleur of klank. <- Dit stempelt de> /
 Zoo wordt de kunst, reeds door het systeem, ///

⟨+ wendig⟩ ⟨− [xxx]⟩ individueel. ⟨− zijn⟩. Hoe meer echter /
 het systeem „abstract” wordt, hoe meer het reeds /
 door „zich zelf” spreekt, hoe minder de kunstenaar /
 kan „veranderen”. Is, ten slotte, het systeem /
werkelijk abstract, bedient de kunst zich van /
 universele beeldingsmiddelen ⟨+ in [− xxx] universele (d.i. evenwichtige) compositie⟩, dan is ¬
 het onveran- /
derlijke gewaarborgt en daarmee ⟨− de⟩ beelding van /
 ⟨− ⟨+ mogelijk⟩ het universele. Dan juist moet echter de zuivere /
kunstenaarsgave optreden opdat het produkt /
 niet „systeem zonder kunst” wordt. Tot het /
 „realiseren tot kunst” van ⟨− het⟩ universele /
 beeldingsmiddelen in een evenwichtige compositie /
 staan niet de individuele hulpmiddelen ten /
 dienste welke het natuurlijke systeem aanwen- /
 den kan. De zuivere intuïtie, d.i. het klaar /
zien, beleven van het universele - als - schoon- /
heid, moet zich rechtstreeks manifesteren. //

Vormvernietiging in beeldingsmiddel en compo- /
 sitie, ⟨[xxx][xxx] → het⟩ vervangen van vorm door een /
 universeel beeldingsmiddel, ⟨+ het scheppen van⟩ een evenwichtige /
 compositie, maakt het Neo-Plasticisme tot /
 een werkelijk „nieuw” systeem. ⟨Het → Door het⟩ evenwich- /
 tige, het zich opheffende in het een zoowel /
 als in het ander wordt de gelijkwaardigheids- /
 beleving fysiek-geest mogelijk en beeldbaar. /
 In de schilderkunst is het beeldingsmiddel ⟨het → de⟩ /
 tot bepaaldheid gestelde ⟨vlak → kleur⟩, in tweehed van /
 kleur⟨− vlak⟩ en niet-kleur⟨− vlak⟩. In muziek moet /
 het zijn de tot bepaaldheid gestelde ⟨− toon⟩ klank, /
 in tweehed van toon en niet-toon. Hetgeen ///

de kleur tot bepaaldheid stelt is ⟨− opdat⟩ : 1^e dat /
zij vlak is, 2^e puur (in grondkleur), 3^e scherp begrenst /
is zonder “afgesloten” te zijn. Daartoe wordt /
zij ⟨− [xx]⟩ als rechthoekig kleurvlak gebeeld (een /
gebogen begrenzing zou afsluiten en ook niet /
de mogelijkheid van een zich opheffende tweehed /
van stand bieden). De rechthoekige stand /
als beelding van het onveranderlijke is de /
kern van het beeldingsmiddel : de kracht en /
het evenwicht der beelding worden daaraan /
ontleend. //

Ook in muziek zal dus gezocht moeten worden /
naar reduceering tot het vlakke, pure, scherp- /
begrensd . . . zooveel het geluid dit dan toe- /
laat. De nieuwe muziek zal zich allereerst /
 bezig houden met een klankvoortbrenging te /
verkrijgen, die, zooveel dan mogelijk, niet het ronde of geslotene van /
vorm meer heeft maar het zich tegenstellende /
rechte en opene beeldt. Dit zal een nieuwe /
constructie van instrumenten vereischen. ⟨− Om /
de klank [xxx][xxx][xxx][xxx][xxx]⟩ (zie /
ook brochure „Le Neo-Plasticisme”). De be- /
grenzing der klank wordt in ⟨[xxx][xxx] → de klank zelf⟩ gevon- /
den (zie vorig artikel). Zij wordt slechts „ver- /
sterkt” door een kort afbreken, zooals de lijn /
de grens der kleur versterkt. Dit afbreken wordt /
⟨− Zooals echter de⟩ niet tot de „rust” der oude mu- /
ziek. De eene klank wordt aanstonds opge- /
volgd door een andere . . . het werkelijke „an- /
dere” ervan. ⟨+ (Dit kan niet zijn ⟨− de⟩ “rust”, want deze “beeldt” zich niet.)⟩ Zooals in ¬
⟨+ de Neo-Plastische⟩ schilderkunst de /
niet-kleur de kleur tegenstaat, zoo zal ///

in de Neo-Plastische muziek de toon door de /
 „niet-toon” tegengesteld ⟨- [xxx]⟩ moeten worden. /
 De „niet-toon” moet „klank” zijn, maar geen „toon”. /
 ⟨Het → Zij⟩ moet te vormen zijn uit het geluid ⟨+ (geruisch)⟩ dat /
 niet tot toon-⟨- [xxx]⟩, maar door het timbre en /
 de wijze van voortbrengen tot de diepste zui- /
verheid ⟨+ (innerlijkheid) en ook tot bepaaldheid⟩ komt. Tot een andere zuiverheid dan de /
 traditioneele harmonie-zuiverheid natuurlijk. /
 Deze „niet-toon” staat dan tegenover de eveneens /
 gezuiverde „toon”, welke steeds „kleur” houdt, hoe /
 verdiept ook. Evenals de pure kleur der Neo- /
 Plastische schilderkunst steeds de uiterlijkheid /
 van kleur behoudt waardoor zij in de tweeheid het uiterlij- /
ke element is. Het nieuwe element in de muziek, /
 de „niet-toon”, zal een geluid zijn dat de oude „ /
 rust” vervangt en in zoover hiermede homogeen /
 zijn, dat zij als het innerlijke element optreedt. //
 Beide, toon en niet-toon, treden in grondtonen /
 en grond-niet-tonen op, evenals de kleur en de /
 niet-kleur in de Neo-Plastische schilderkunst. /
 De praktijk zal het aantal moeten bepalen : /
 waarschijnlijk drie tonen en drie niet-tonen. /
 (Overeenkomstig de schilderkunst.) //
 Tonen en niet-tonen worden ingesteld in duur /
 en kracht (onveranderlijk, op het electrisch wer- /
 kend apparaat) volgens een compositie van /
evenwichtige verhouding. (Door deze moet het /
 ⟨+ universeel⟩ beeldingsmiddel „universeel” optreden. Opdat het /
 weder geen „vorm” aanneemt ⟨+ in de veelheid⟩ moet het „opge- /
 heven” worden, waartoe de ⟨+ genoemde⟩ tweeheid ⟨+ in het beeldingsmiddel⟩ noodig is). ///

Deze compositie wordt door den kunstenaar /
 gevonden, evenals het de kunstenaar is die de /
 leiding bij het construeeren van de beeldings- /
 middelen zal hebben. Zijn intuïtie moet /
 hem de Neo-Plastische wetten op de juiste /
 wijze doen toepassen. Hij „zoekt” maar co- /
 pieert niet de schilderkunstige compositie. /
 Door b.v. op nieuw doen hooren van reeds gegeven /
 klanken, in andere verhouding; ⟨+ door⟩ daàr ⟨- [xxx][xxx]⟩ /
 waar het noodig is een beeld terug te roepen, /
 enz, zal het gering aantal geluiden de rijkdom /
 en volheid ⟨- kunnen uitbeelden⟩ van het Neo-Plas- /
 tisch schilderij met zijn enkelvoudige kleuren /
 kunnen uitbeelden. Zoo zal de compositie, /
 hoewel kort, voldoende duren om het opnemen /
 van een vast beeld ⟨- op te nemen⟩ mogelijk te ma- /
 ken. Ook bij het zien van ⟨een → het⟩ Neo-Plastisch schil- /
 derij constateert ⟨[xxx] → men⟩ voortdurend verhoudingen; /
 na den totaalindruk gaat het oog van ⟨- [xxx]⟩ /
 vlak tot zijn tegenoverstellingen, van tegenover- /
 stellingen tot vlak. Zoo ontstaat geen herhaling /
 maar telkens nieuwe verhouding waardoor de /
 totaalindruk zich in ons fixeert. //

Het gelijkwaardige, het zich opheffende van het /
 een en het ander in de compositie houdt in, dat /
 (evenals in de schilderkunst de vlakken) de vlak- /
 ke klanken niet gelijksoortig tegenover elkander /
 staan. Een geweldige klank kan tegengesteld zijn /
 door een betrekkelijk gering geluid dat geheel ///

anders is. Zoò is het onmogelijk dat vaag- /
 heid of eentonigheid ontstaat. De theoretisch /
 wellicht te dor schijnende tweeheid paart zich /
 telkens tot een eenheid die zich weder verliest /
 in het geheel. Door compositie en beeldingsmid- /
 del is een ander ⟨- rythme⟩ dan het natuurlijke /
 rythme der bestaande muziek mogelijk : een /
rythme in uitdrukking gelijkstaande met dat /
 der Neo-Plastische schilderkunst. Evenals /
 in deze, zal het de zware taak van den kunste- /
 naar zijn ook tegen dit rythme ⟨- [xxx][xxx]⟩ /
 het onveranderlijke te doen opwegen. Want het /
 rythme ⟨[xxx] → is⟩ in ⟨- de⟩ Neo-Plastische ⟨[xxx][xxx] → kunst⟩ /
 ⟨- [xxx]⟩ het uiterlijke element in de compositie, /
 zooals de kleur ⟨+ en de toon⟩ dit in het beeldingsmiddel zijn /
 (zie boven). Het is de representatie van het /
individueele, hoe verinnerlijkt ook. //

Dat de strakke tweeheid „als maat” niet vol- /
 doende is om kunst te maken, hooren we in de /
 moderne dansmuziek: Shimmie, Foxtrots, /
 Tango. (Ook in de Shimmy als dans is de tegen- /
 stellende tweeheid ⟨+ , hak-teen, echter⟩ hoogst merkwaardig, als ook /
 de snelheid in ⟨- opvolging⟩ maat.) Hoewel in deze /
 de nieuwe tijdgeest zich reeds begint te mani- /
 festeeren blijft zij, ook door de uiterlijkheid /
 van „de maat”, min of meer banaal. Wanneer /
 de tweeheid als drieheid of vierheid ⟨- optreedt⟩ /
 geaccentueerd wordt, of als ook „melodie” /
 intreedt, wordt het banale aanmerkelijk ver- ///

groot. De accentueering „verindividualiseert” niet- /
tegenstaande zij ⟨+ in de veelheid, weder⟩ eenigszins ⟨- weder⟩ opgeheven wordt /
door tegenstelling. Zij ⟨- consentreert op⟩ houdt /
vast op een punt ; begrenst. Interessant is het, /
ook weder in de moderne dans, op te merken hoe cul- /
tuur door het individueele heen het universeele be- /
nadert ; hoe het individueele, juist door zich te rea- /
liseeren, zich te niet doet. Zoo werden figuren /
als de „corté” in de tango aanvankelijk zeer ge- /
accentueerd (corté double) terwijl heden de accen- /
tueering bijna vervalt, de figuren snel op elkan- /
der volgen zoodat het eene het andere direct op- /
heft. In ⟨deze → de⟩ ⟨+ moderne⟩ dansmuziek is evenwel de ///

⟨− ⟨+ [xxx]⟩ ⟨− [xxx]⟩ tweeheid ⟨− ge⟩ niet „tegendeelig”, al /
 hooren we door de jazzband⟨− muziek⟩ soms gelui- /
 den die de „harmonieuzen” toon min of meer te- /
 genstaan door timbre en aanslag en duidelijk /
 aantonen dat een „niet-toon” te construeeren /
mogelijk is. //
 Ook de plaats waar de Neo-Plastische muziek uit- /
 gevoerd zal worden zal aan nieuwe eischen moeten vol- /
 doen. Zij zal geheel anders zijn dan de traditioneele /
 „concertzaal”. Voor gebouw en zaal bestaan ver- /
 schillende mogelijkheden. Het een zal na het /
 ander moeten komen. ⟨[xxx] → Indien⟩ het gebouw /
 niet geheel volgens Neo-Plastisch inzicht gemaakt kan /
 worden ⟨− [, xxx]⟩ kan het althans zooveel mogelijk /
 aan de nieuwe eischen beantwoorden. Op daar- /
 toe geschikte plaatsen kan dan het Neo-Plastisch /
 schilderij ⟨− [xx]⟩ hetgeen in het gebouw zelf ontbreekt /
 op andere wijze ⟨− doen⟩ manifesteren. Het ⟨− kan⟩ /
 zal de behoefte aan „volledige schoonheid” be- /
 vredigen, afgescheiden van het gebouw, want /
 als decoratief treedt het niet op. De zaal zal, /
 als promenoir, het komen en gaan, hooren en /
 zien moeten mogelijk maken ; zitplaatsen /
 moeten bezet en verlaten kunnen worden zonder /
 stoornis te veroorzaken. Het electricch mu- /
 ziekaparaat zal onzichtbaar opgesteld zijn /
 daàr waar de praktijk het noodig zal bevin- /
 den. De zaal zal wat acoustiek betreft moeten /
 medewerken ⟨+ tot aan ? met⟩ den nieuwen eisch der ⟨− [xxx]⟩ klank. /
 Kortom, zij zal geen theaterzaal of kerk meer ///

zijn, maar een open, frissche ruimteoverdek- /
 king die aan alle <- [xxx][xxx]> nieuwe eischen /
 van schoonheid <[xxx][xxx] → en nut, van> materie en geest, /
 voldoet. Geen personeel dat de plaatsen aan- /
 wijst of bedient in de pauze : een automatisch /
 buffet of nog beter, in 't geheel geen buffet. /
 Want het gebouw kan verlaten worden, zonder /
 dat men iets verzuimt. De composities /
 toch kunnen van tijd tot tijd op nieuw en /
op dezelfde wijze ten gehore gebracht wor- /
 den, <- op de wijze> zooals thans in onze cinemas /
 dezelfde film op vaste uren vertoont wordt. /
 De tusschenpozen kunnen lang zijn ; blijft /
 men, zoo wordt de leegte gevuld door het Neo- /
 Plastische schilderij dat, indien de techniek /
 dat gaat veroorloven, ook <in → als> lichtbeeld<- en> /
 kan verschijnen. Dan ook voor kunstenaars <+ en> /
 <- of> organisateur geen noodzaak meer zich uit /
 te putten in het zoeken naar eindelooze afwisse- /
 ling in het programma, naar telkens „iets /
 nieuws geen zucht.

Beeldt de Neo-Plastische schilderkunst en /
 muziek beiden hetzelfde op andere wijze, /
 een kunst wordt mogelijk, tusschen schilder- /
 kunst en muziek in. Zij zal schilderkunst /
 zijn omdat zij door kleur en niet-kleur beeldt, /
 maar omdat <de kleur → deze> in tijd optre<edt → den> en /
 niet in ruimte, <- [xxx]> zal zij de muziek nade- /
 ren. Daar ruimte en tijd <+ slechts> verschillende ui- ///

tingen van het eene zelfde zijn, is voor /
 het Neo-Plastisch begrip muziek plastiek /
 (ruimtebeelding) en plastiek mogelijk in /
tijd. Enkel rechthoekige vlakken in kleur /
 en niet-kleur zouden afzonderlijk, het eene /
 na het andere, als lichtbeeld geprojecteerd /
 kunnen worden. Deze vlakken en de compositie- /
 tie ervan ⟨- willen⟩ zullen niet van het Neo-Plastisch /
 schilderij zoo maar overgenomen kunnen worden /
 daar (evenals in muziek) ⟨+ bij beelding⟩ „in tijd” andere eischen /
 zich voordoen. Door een ander gebruik van het /
 beeldingsmiddel en door een andere compositie moet /
 een zelfde schoonheidsbeeld ontstaan. Tot het op /
 deze wijze opnemen van een abstract schoonheids- /
beeld hoort echter wellicht een ⟨- abstracte⟩ ontwik- /
 keling in abstracte beleving nóg grooter dan de /
 Neo-Plastische schilderkunst en muziek vereischen : /
het inderdaad eèn zijn van fysiekgeest.
 Paris - Jan - '22